

Scholeksters op Griend, met vogelwachtershuisje en bakken

HET EILANDJE IS EIGENDOM VAN NATUURMONUMENTEN en is verboden terrein voor recreanten. Dat was rond 1900 wel anders, toen vissers en wadschippers er in de broedtijd aanlegden om een 'eierstruif' te bakken, en men wist zelfs te melden dat grote tjalken met 100 passagiers, een muziekkorps, 8 kruiken jenever en 120 flesjes bier uitvoeren voor een vakantietripje naar Griend in de broedtijd. Sinds 1912 is daar een stokje voor gestoken, aanvankelijk door veldwachter H. de Haan van Terschelling op wiens initiatief twee bewakers op Griend werden gestationeerd tijdens het broedseizoen.

Toen in 1917 Natuurmonumenten bemoeienis kreeg met het vogeleiland heeft deze vereniging alles in het werk gesteld om het eiland als rust- en broedplaats voor de vogels te behouden en de rust te garanderen. Het is dan ook stuitend dat uitgerekend op de dag dat Natuurmonumenten de Aktie Griend startte er 3 eierrapers in de broedtijd gesignaleerd werden die tientallen eieren geraapt hadden.

Belang van Griend

Het belang van Griend voor de vogels is reeds vaak op schrift gesteld in tijdschriften als Waddenbulletin, Natuurbehoud en De Levende Natuur. Daarnaast zijn er twee voortreffelijke boeken verschenen: de uit 1950 daterende monografie van G. A. Brouwer (reeds lang uitverkocht) en het in mei van dit jaar verschenen boekwerk van Jan Veen met voortreffelijke foto's van Jan van de Kam. Dit laatste boek is mede bedoeld om de aktie tot behoud van Griend gestalte te geven.

Een voorbeeld van het belang van Griend en het waddengebied als tussenlandingsplaats tijdens de trek van de vogels levert ons de kanoetstrandloper.

Deze vogel komt op Griend vaak met duizenden tegelijk in voor- en najaar. Ze broeden (175.000 paar) in Groenland en Canada en (225.000 paar) in Siberië. Een groot deel van deze vogels passeert tweemaal per jaar onze Waddenzee. De vogels die in Groenland en

Halverwege Harlingen en Terschelling/Vlieland ligt het 20 ha grote eilandje Griend. In de 13e eeuw was het bekend vanwege een stadje met een bloeiende kloosterschool. Beroemd was destijds de Griendse kaas. Tegenwoordig is Griend bekend als vogeleiland.

GRIEND MOET BLIJVEN

Jan Abrahamse

Canada broeden, overwinteren in West-Europa.

De Siberische broedvogels trekken verder weg naar Mauritanië en Guinee Bissau in West-Afrika. Op die lange reis is de tussenstop in de Waddenzee essentieel.

De vogels uit West-Afrika komen na een ruim 4000 km lange reis in het voorjaar uitgeput in het waddengebied aan. Een aantal van deze vogels heeft al een noodstop gemaakt in West-Frankrijk, maar de meeste vliegen in één ruk naar het waddengebied van Nederland, Duitsland en Denemarken. Hier moeten zij hun lichaamsgewicht verdubbelen om de grote sprong te maken.

De Waddenzee is voor deze vogels een noodzakelijk station om bij te tanken.

Griend fungeert in dit geheel als storingsvrije hoogwatervluchtplaats. De kanoeten zoeken hun voedsel op de tijdens laagwater droogvallende gronden. Door het opkomende water worden ze verjaagd naar de Fries-Groeningse kust, de zuidkust van de waddeneilanden, en naar Griend.

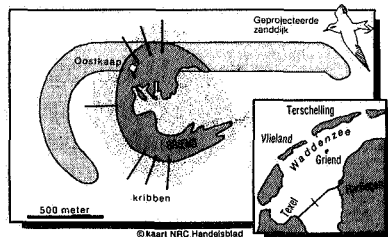
Maar er is meer. Griend is zeker zo belangrijk als broedgebied voor tienduizenden paren grote sterns, Noordse sterns en visdieffjes. Juist hier zijn de voorwaarden aanwezig om rustig jongen groot te brengen. Grote en kleine roofzoogdieren komen hier niet voor; de kans dat het broedgebied in het voorjaar overstroomt, is bovendien te verwaarlozen; op het eiland heerst rust, omdat het niet voor het publiek toegankelijk is; in de omgeving is voldoende voedsel te vinden, bijvoorbeeld in de vorm van zandspiering.

Overigens is het begrip 'rust' maar betrekkelijk. De vogels in de broedkolonies verdedigen hun kleine territoria uiterst fel tegen buurlieden en indringers. Ze zetten het vaak letterlijk op een schreeuwen. Met honderden, duizenden tegelijk geeft dat een immens lawaai.

Hoe klein in omvang ook, Griend is als broedplaats en als hoogwatervluchtplaats van vogels van nationale en internationale betekenis. Het ligt op een strategische plaats, midden in de Waddenzee. Het is precies goed van vorm, van omvang en hoogte. Er heerst rust, vogellawaai of niet. Griend mag gewoon niet wegvallen, want in de wijde omgeving is geen alternatief voor dit eilandje voorhanden. Het is een vanzelfsprekende zaak dat de natuurbescherming er erg zuinig op wil zijn.

Aktie Griend

De taak om het beheer van Griend goed uit te voeren wordt echter steeds moeilijker. Het eilandje is al eeuwen de prooi van afslag en verplaatst zich in oostwaartse richting. Natuurmonumenten heeft in het verleden al veel gedaan om die afkalking te voorkomen en te reduceren, bv. door de aanleg van golfbrekers en het opsputten van zandichamen aan de westkant van het eilandje.

Grote sterns

De Aktie Griend richt zich op het behoud van het unieke vogeleiland in de Waddenzee. In 1988 worden daartoe kostbare werken uitgevoerd, nl. de aanleg van een zanddijk langs de noordzijde van Griend. Het doel daarvan is de verontruste afkalking van het eiland te stoppen, de mogelijkheid van het 'wandelen' van Griend te herstellen en zodoende het voortbestaan van het eiland voor de komende 80 à 100 jaar te garanderen.

De plannen voor de te nemen maatregelen zijn opgesteld door het Waterloopkundig Laboratorium en Rijkswaterstaat. Deze dienst heeft de plannen ook bestekklaar gemaakt. Inclusief aanpassingen tijdens het werk en noodzakelijk onderhoud in de komende jaren, zijn de kosten te stellen op twee en een half miljoen gulden. Een belangrijk deel hiervan wordt gesubsidieerd door de Europese Gemeenschap, de Provincie Friesland, het Ministerie van Landbouw en Visserij en Rijkswaterstaat. Natuurmonumenten zal zelf een half miljoen gulden investeren, die de vereniging bijeen hoopt te brengen uit de te voeren Aktie Griend.

Natuurmonumenten doet nu een beroep op de Nederlanders die de natuur en de vogels goed gezind zijn en die het belang inzien van het behoud van Griend.

De aktie is er op gericht dat belang te onderstrepen, belangstelling voor het natuurgebied te wekken en financiële middelen bijeen te brengen.

Het begin van de aktie is gepaard gegaan met de aanbidding van het boek van Jan Veen en Jan van de Kam aan de Commissaris van de Koningin in Friesland. Tegelijkertijd werd door Joop Hooring, de voorzitter van het Fries Natuurmuseum in Leeuwarden, een tentoonstelling geopend over Griend.

Iedereen die de natuurbescherming in Nederland een goed hart toedraagt, kan deze aktie steunen door het meer dan voortreffelijke boek 'Griend, vogeleiland in de Waddenzee' aan te schaffen. De opbrengst van dit boek wordt mede aangewend om het behoud van Griend de komende 75 jaar te garanderen. Want het is een merkwaardig plekje, zoals Ds. G. A. Wumkes van Terschelling in 1899 schreef: 'Gryn is in den zomer een lieflijk, groen eiland. Een schat van donkerblauwe strandbloemen brengt schakeering aan in het welige gras. Duizende blanke zeevogels vliegen krieschend op bij uw komst. Het ronde vlak is omlijst door den blindevende spiegel der Waddenzee. Uw blik rust eenzijdig op de hoge duinen van Flieland en Schellinge, tusschen welke de Noordzee hare schuimende golven heenstuwt, anderzijds op de torens en roode pannendaken van Harlingen. Wonderlijk plekje! Een kleine, vreemde wereld midden in zee.'

Het 160 pagina's tellende en van veel kleurfoto's voorziene kloeke boek kost f 49,90 en is verkrijgbaar bij Natuurmonumenten te 's-Graveland, tel. 035-62004.